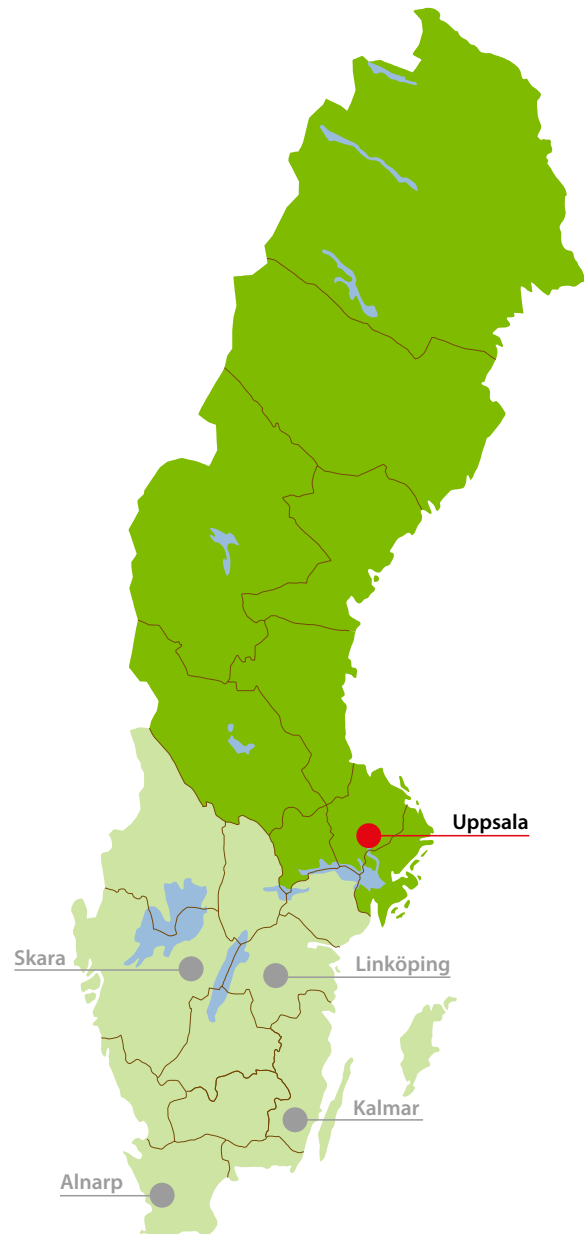

Växtskyddsåret 2017

Norra Svealand och Norrland

Växtskyddscentralerna finns på fem platser. Till Uppsala hör Dalarnas, Gävleborgs, Jämtlands, Norrbottens, Stockholms, Uppsala, Västerbotten, Västernorrlands och Västmanlands län.

Författare: Lina Norrlund och Anders Lindgren

Omslag: Vetedværgsjuka i höstvet i Västmanlands län.
Skidgallmygga på höstraps i Skånes län.
Ramularia-bladfläck på korn i Skånes län.

Foto: Växtskyddscentralen

Eftertryck tillåts om källan anges.

Jordbruksverket
Växtskyddscentralen
Dragarbrunnsgatan 35, 2 tr.
753 20 Uppsala
Tfn 036-15 50 00
www.jordbruksverket.se

Innehåll

Inledning	2
Väder 2016/2017.....	5
Grödornas utveckling	10
Höstvete	10
Råg	16
Rågvete.....	18
Vårvete.....	20
Korn	22
Havre	24
Höstoljevaxter	266
Våroljevaxter	277
Ärter	28
Åkerböna.....	30
Norrlandslänen.....	31

Inledning

I denna skrift kan du läsa om resultaten från prognos- och varningsverksamheten i Växtskyddscentralen Uppsalas område under 2017. De fyra nordligaste länen redovisas i ett separat avsnitt. Då verksamheten i övriga län (Stockholms, Uppsala, Västmanlands, Dalarnas och Gävleborgs län) är mer omfattande är den uppdelad i grödavsnitt. Skriften kan användas som uppslagsverk och som ett komplement till mer analyserande litteratur, t.ex. försöksrapporter. Försöksrapporter samlas på www.sverigeforsoken.se. Växtskyddsåret från Växtskyddscentralens övriga regioner, samt äldre upplagor finns på [vår webbplats](#) (www.jordbruksverket.se/vsc).

Syftet med prognos- och varningsverksamheten

Prognos- och varningsverksamheten är ett viktigt hjälpmedel för att kunna behovsanpassa användningen av växtskyddsmedel. Växtskyddscentralen använder resultaten från veckovisa graderingar samt inventeringar för att ställa prognoser och ge information om det aktuella växtskyddsläget. Behovet att bekämpa skadegörare varierar mycket, både mellan år och mellan olika fält samma år.

Medverkande i graderingsverksamheten i norra Svealand och Gävleborgs län

Medverkande i prognos- och varningsverksamheten 2017 var Växtskyddscentralen i Uppsala, HS Konsult AB, samt länsstyrelserna i Dalarnas och Gävleborgs län. I samtliga län deltog även jordbrukare, totalt 15 stycken. Växtskyddsåret bygger på veckovisa avräkningar i graderingsfälten, inventeringar av vissa skadegörare, övriga observationer samt rapporter från rådgivare i området.

Tabell 1. Antal varningsfält 2017 i olika län och grödor.

Län	Höstvete	Råg	Rågvete	Vårvete	Vårkorn	Havre	Ärter	Höstraps	Vårraps	Vårrys	Akerböna	Summa
Stockholms (AB)	9	1	0	0	3	0	3	2	1	0	0	19
Uppsala (C)	22	3	2	9	18	3	9	12	3	0	4	85
Västmanland (U)	10	0	1	3	10	2	2	3	3	0	1	35
Dalarnas (W)	2	1	0	1	2	1	0	1	0	1	0	9
Gävleborgs (X)	3	0	1	3	4	2	0	0	0	0	0	13
Totalt	46	5	4	16	37	8	14	18	7	1	5	161
Varav ekologiska	2	2	0	4	1	2	0	3	0	4	3	21

och rågvete för att gradera vetemygga samt ärt- och åkerbönsbaljor för att gradera ärtvecklare, bönsmyg och sjukdomar på baljorna. I graderingsrutorna i oljeväxter gjordes en slutgradering av sjukdomar och vissa insektsskador i augusti.

Ta del av resultaten

Resultaten från de veckovisa graderingarna samlas i en databas som nås från [vår webbplats](http://www.jordbruksverket.se/vsc) (www.jordbruksverket.se/vsc). Från databasen kan man dels plocka ut [äldre resultat](#), dels följa graderingarna undersäsongen via en [karttjänst](#).

Resultaten från inventeringarna som görs under säsongen vid enstaka tillfällen samlas i en excelbaserad databas som nås via e-tjänsten [Inventering av skadegörare](#).

Informationskanaler är växtskyddsbrev, telefonkontakter, fältvandringar, Jordbruksverkets hemsida och [facebooksidan Växtskyddscentralen Uppsala](#).

Resultaten av graderingarna ger endast en regional översikt över växtskyddsläget. De slutgiltiga besluten om bekämpning måste jordbrukaren själv fatta efter bedömning av bekämpningsbehovet i det enskilda fältet.

Väder 2016/2017

Nederbörds mängden i augusti 2016 var normal. September var mycket varm och torr förutom ca 10 mm som föll de sista dagarna. Första frosten i Uppsalatrakten inföll i början av oktober. Oktober var också torr. Anmärkningsvärt var ett par dagar i slutet av månaden då temperaturen var mer än 10 grader (dygnsmedel ca 8,5 grader). Nederbörds mängden i november var över det normala, vilket framgår av figur 4.

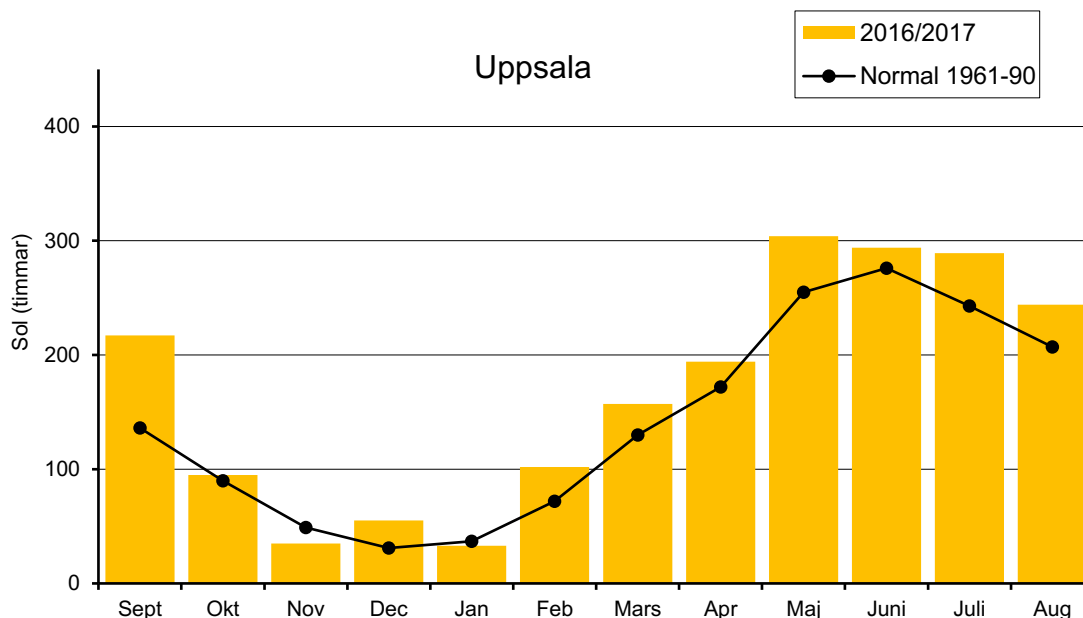
Den första snön kom i början av november och sedan var det påtagliga variationer mellan snö och tö i stora delar av regionen till och med april. Delar av Stockholms län fick 40 cm snö den 9 november. Snötäcket i Dalarna och Gävleborg var mer sammanhängande, men inte så tjockt. Totalt sett var vintern nederbördsfattig. Medeltemperaturen var över den normala. Det kom ett par korta perioder av kyla i januari och februari och snötäcket var då tunt på flera håll.

I mars fanns snötäcke, men även någon dag i slutet av månaden med 20 grader varmt. Medeltemperaturen låg över det normala. April hade en kall period i mitten och fortfarande i slutet var det frostnätter. I början av maj blev det varmare men 7–12 maj var det kraftig frost på nätterna och även lokalt snöfall.

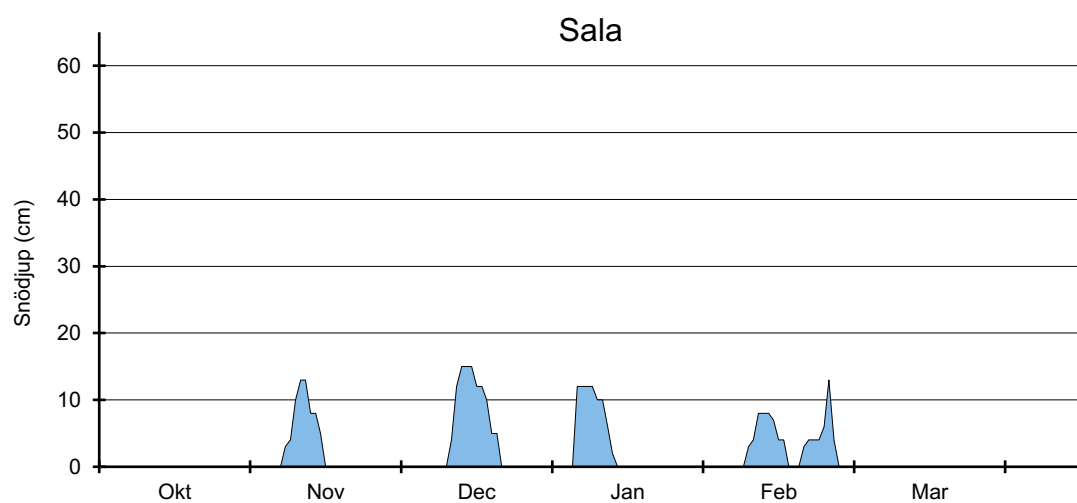
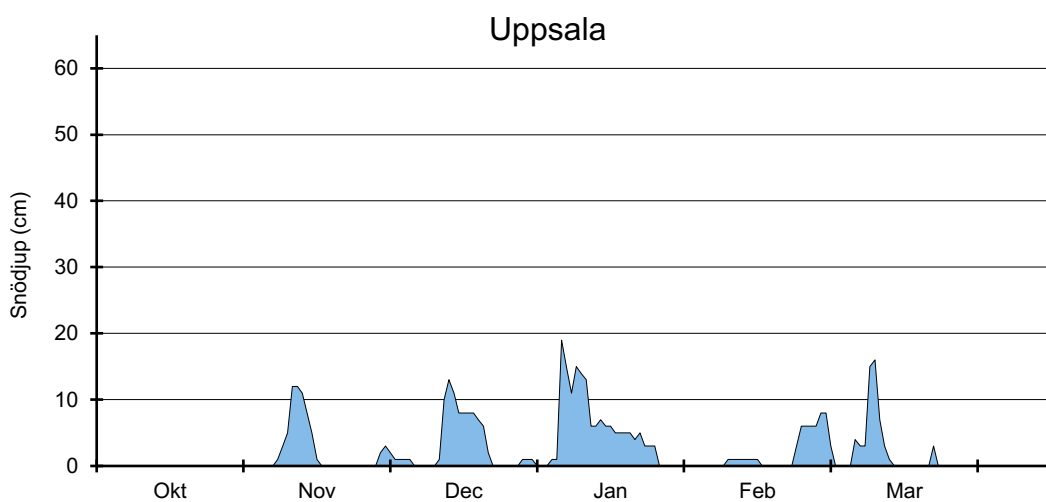
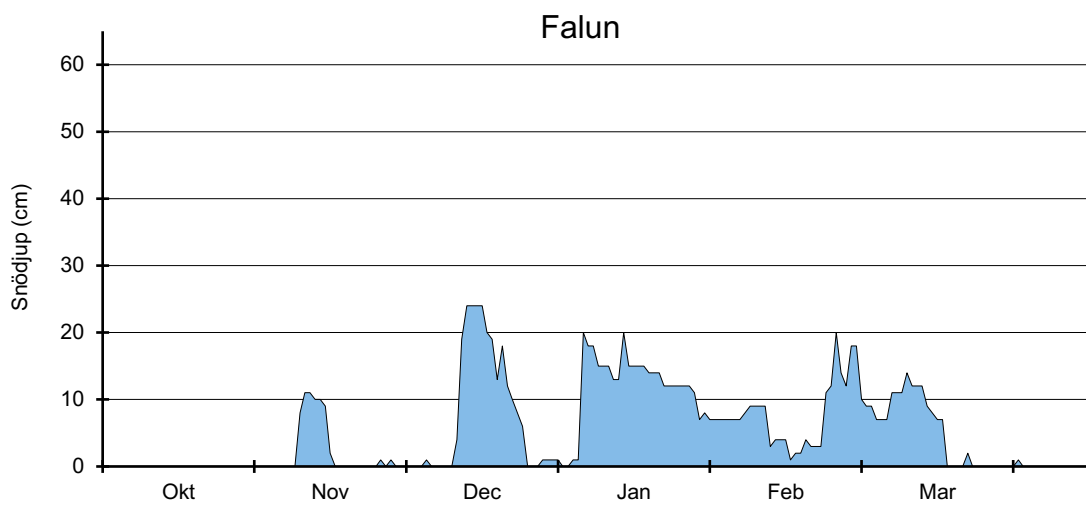
Figurerna på sidan 7 visar att regnmängderna i Falun låg under det normala hela odlings säsongen medan det i Uppsala och Västerås kom något över normal nederbörd i juni och augusti. April, maj och juli var torra även där.

Sommaren var tämligen normal ur medeltemperatursynpunkt, och från början av juni var temperaturen väldigt jämn och inga värmeböljor förekom under sommaren. Västerås hade 7 regndagar i juli. Falun och Uppsala hade 12 respektive 11 regndagar.

Hela odlings säsongen var det fler soltimmar än normalt.

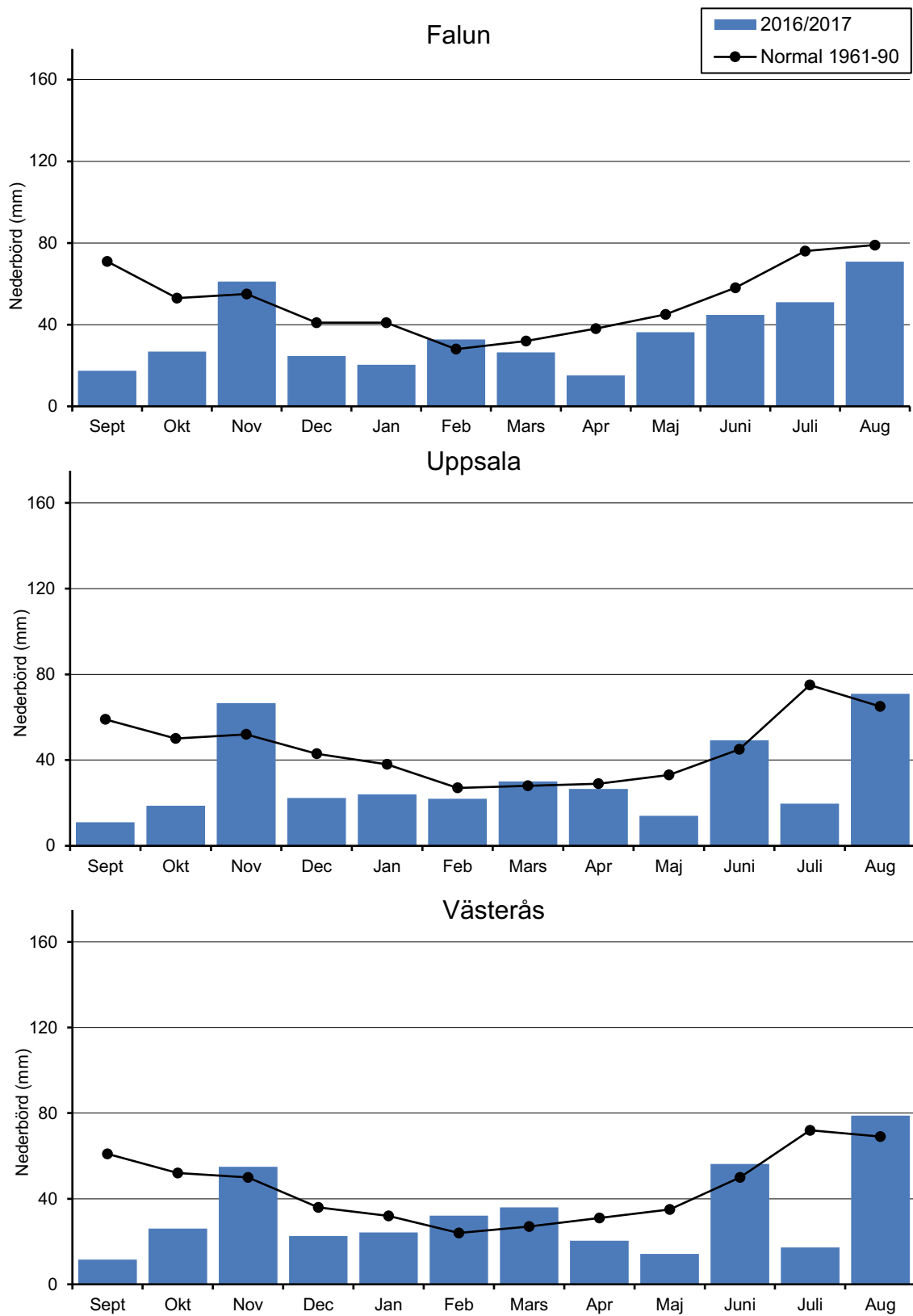

Figur 2. Antal soltimmar månadsvis i Uppsala 2016/2017 (SMHI).

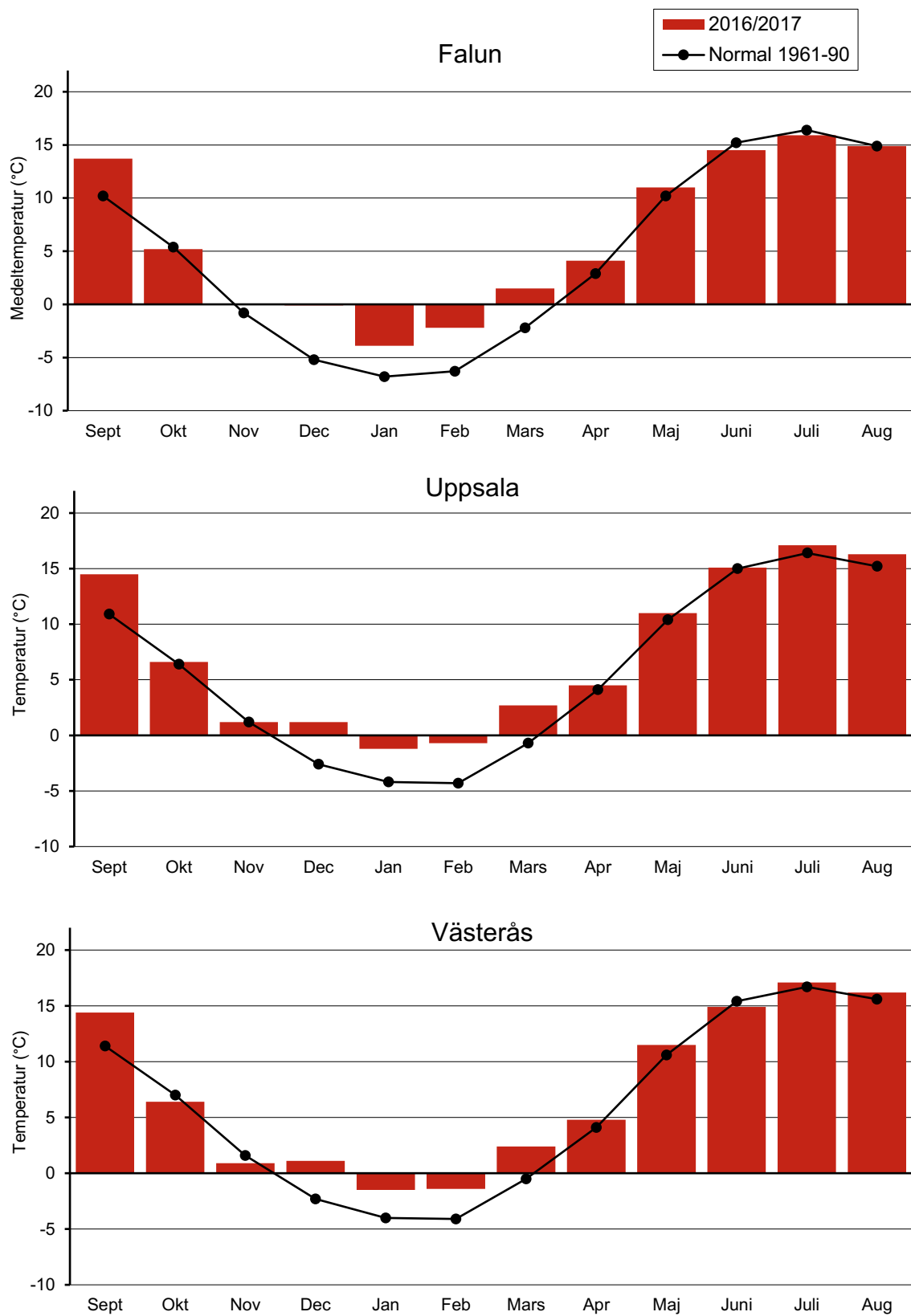

Figur 3. Snödjupet på tre platser i regionen under vintern 2016/2017 (SMHI).

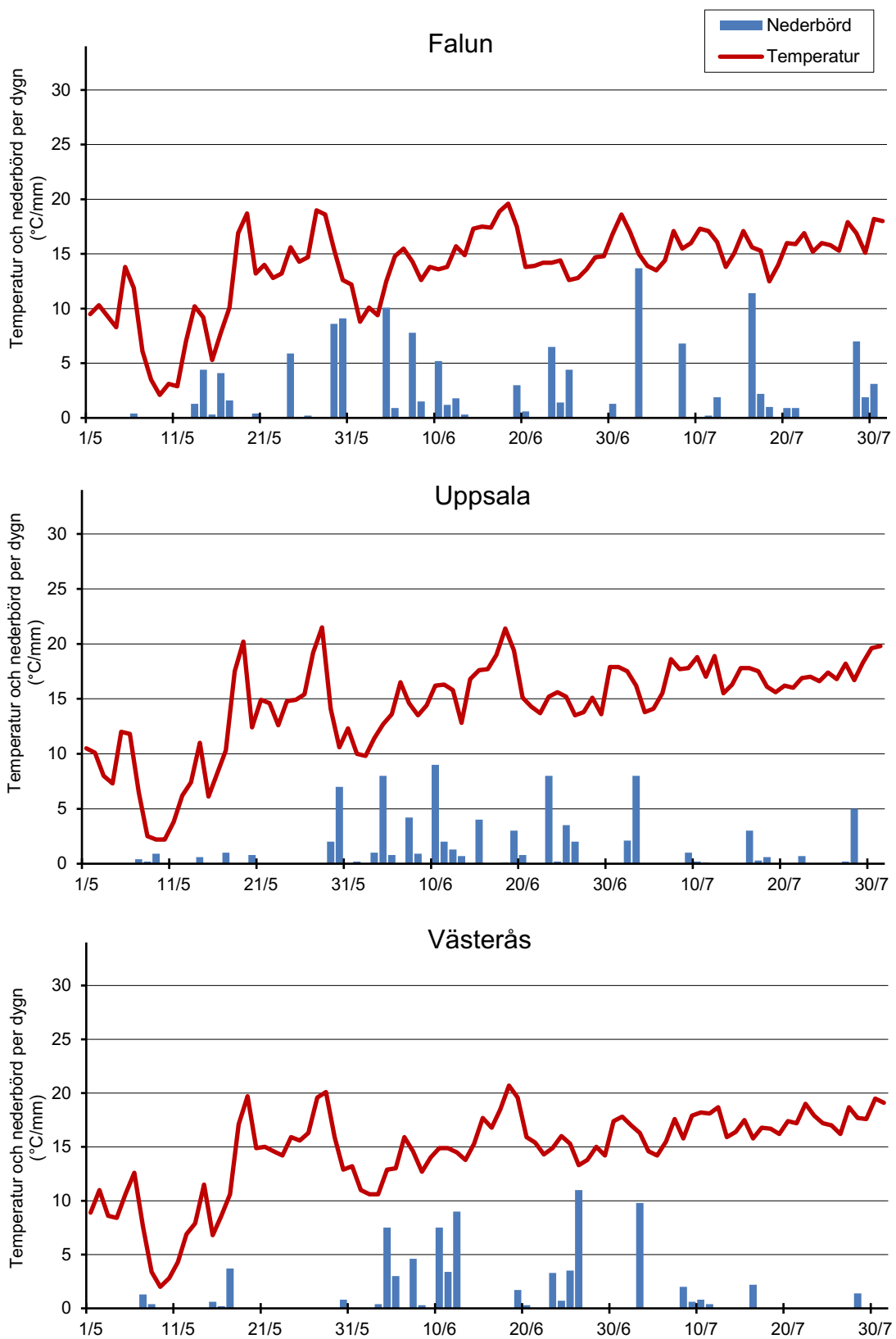

Figur 4. Månadsvis nederbörd vid tre platser i regionen 2016/2017 (SMHI).

Figur 5. Månadsvis medeltemperatur vid tre platser i regionen 2016/2017 (SMHI).

Figur 6. Dygnsvis nederbörd och medeltemperatur maj–juli 2017 vid tre platser (SMHI).

Grödornas utveckling

Höstsådd och övervintring

De höstrapsfält som var med i graderingsverksamheten såddes från slutet av juli till mitten av augusti. Merparten av höstsädesfälten såddes under första halvan av september, bara något enstaka i oktober. Det var väldigt torrt på vissa platser men över lag var det fina bestånd som invintrade och de klarade sig bra till våren, trots perioder med kyla med endast tunt snötäcke.

Vårsådd och utveckling under våren

Sådden av de vårsädesfält där graderingsrutorna sedermera placerades ut skedde under hela april och första halvan av maj, med tyngdpunkt under andra veckan i april. Under mitten av april såddes de flesta baljväxtfälten. Flera av våroljeväxtfälten såddes i början av maj, några ännu tidigare. Ett av dem frös bort och såddes om.

Stråskjutning påbörjades i slutet av april i de tidigaste höstvetefälten och i råg. De kraftiga nattfrosterna 7–12 maj påverkade många grödor, främst i södra delarna av regionen. Störst skador noterades i Västmanland där vårraps frös bort. Vissa höstvete- och höstrapsbestånd samt den vårsäd som kommit upp har missfärgningar och skadade blad men repade sig bra. Ofta drabbades fält med isolerande halmrester värst. Senare fanns plantor med onormalt många sidoskott i ärter och höstoljeväxter.

Utvecklingen gick sedan ganska långsamt och i mitten av maj var nästan hälften av fälten fortfarande i bestockningsfas.

Höstoljeväxterna började blomma tre veckor in i maj.

Utveckling under sommaren

Tidiga höstvetefält började gå i ax en vecka in i juni. I höstsäd uppnåddes överlag mjölkmodnad under sista veckan i juni.

I våroljeväxter uppnåddes knoppstadium i mitten av juni och blomningen började efter midsommar.

För vårsäden inföll axgång kring månadsskiftet juni–juli. Åkerbönfälten som graderades började blomma tre veckor in i juni och ärtfälten en vecka senare.

Skörd och kvaliteter

Skörden blev utdragen i regionen – från augusti till november. Regn var den vanligaste orsaken. I Hälsingland föll exceptionellt stora regnmängder i oktober. I norra delarna var även mognaden sen till följd av en sval sommar. Skördenivåerna var dock över förväntan, möjligen med undantag för ärter och åkerböna. Proteinhalterna blev bra. I malkorn förekom nedklassning på grund av rosa kärnor.

Höstvete

Omfattning och sortfördelning

Mellan 1 maj och 17 juli graderades 46 höstvetefält en gång per vecka.

Tabell 2. Sorter i graderingsrutorna i höstvete 2017 i olika län.

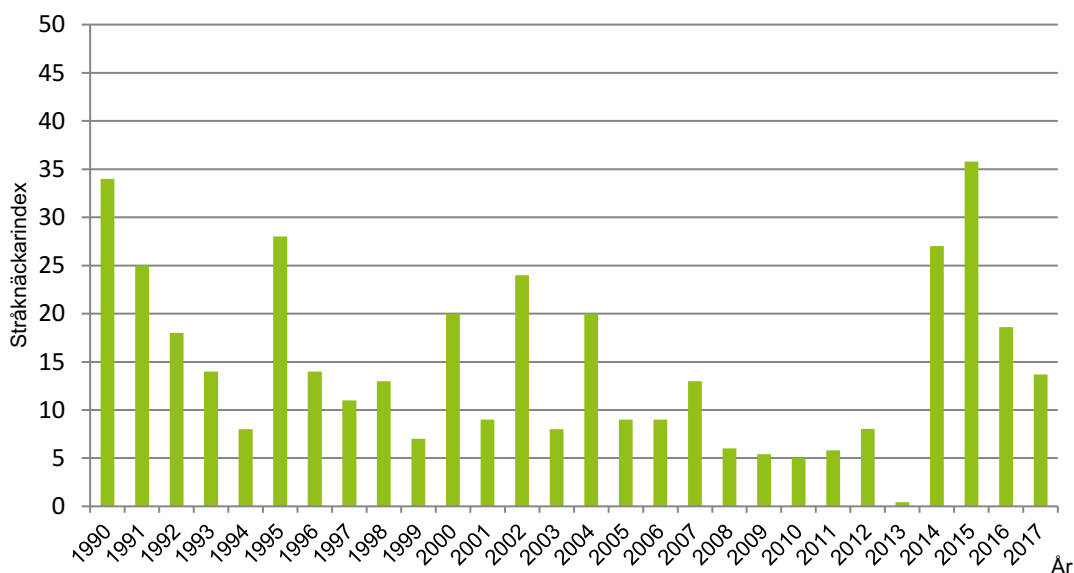
Län	Julius	Olivin	Norin	Stava	Kranich	Reform	Ellvis	Brons	Praktik	Linus
Stockholms län	3	-	-	-	-	3	1	-	1	1
Uppsala län	13	-	4	1	-	2	1	1	-	-
Västmanlands län	7	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Dalarnas län	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Gävleborgs län	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-
Summa	23	2	9	1	1	5	2	1	1	1

Utvintringssvampar

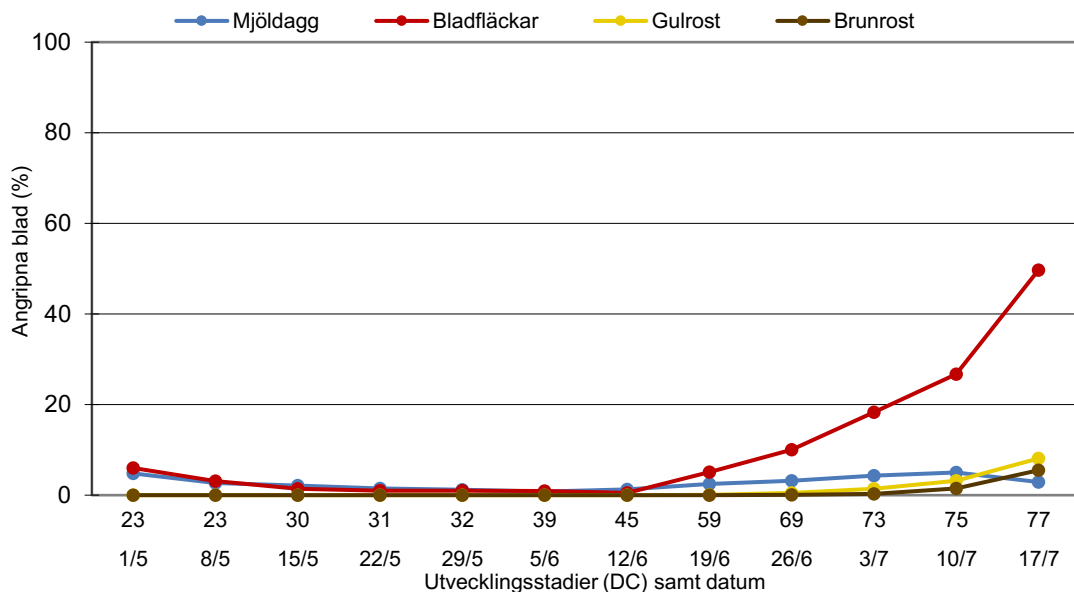
Det var väldigt ovanligt med utvintringsskador av **snömögel** eller **stråknäckare**.

Stråbas- och rotsjukdomar

Angreppen av **stråknäckare** vid tidig stråskjutning (DC 31–32) förekom i 36 % av graderingsrutorna men var svaga. Medelindex var 0,9 vilket är i nivå med förra året. I utvecklingsstadium 75 gjordes en gradering vars medeltal jämförs med tidigare år i figur 7. Tre av de graderade fälten nådde skadetröskel och högsta index var 54. **Skarp ögonfläck** konstaterades i ett fall men kan ha förekommit tillsammans med stråknäckare på fler platser. **Stråfusarios** förekom i många fält och i några fall var symtomen omfattande. Inga större angrepp av **rotdödare** konstaterades. Liggsäd var ovanligt, trots ibland ganska kraftiga angrepp av stråbassjukdomar.

Figur 7. Angrepp av stråknäckare 1990–2017 i höstvete. Medel av index i Uppsala, Västmanlands och Stockholms län.

Figur 8. Skadegörarutveckling i höstvetete 2017. Medeltal för Stockholms, Uppsala, Västmanlands, Dalarnas och Gävleborgs län.

Mjöldagg

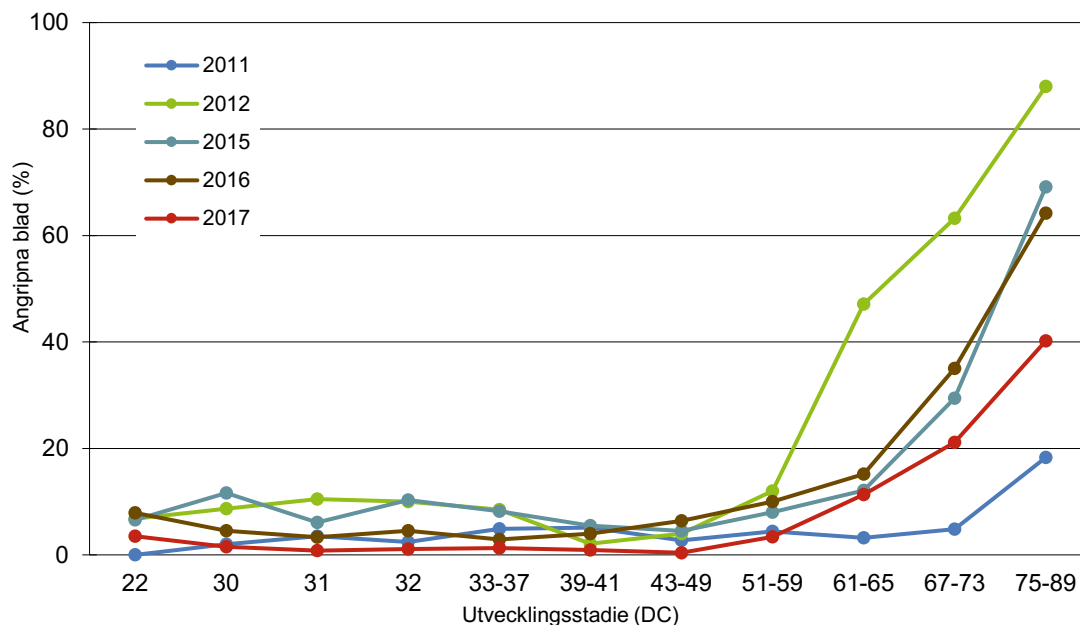
Mjöldagg noterades i sju graderingsrutor vid första graderingstillfället och angreppsgraden varierade mellan 2 och 50 %. Totalt observerades mjöldagg i mer än hälften av rutorna, även om några bara hade små angrepp under begränsad tid. Angreppen utvecklades sällan så mycket att bekämpningströskel uppnåddes. Mjöldagg kunde dock påträffas under hela säsongen i några av fälten. Det största angreppet noterades under mjölkmodnad och 92 % av bladen var angripna i det fältet.

Bladfläckar

När graderingarna startade förekom bladfläckar i ungefär hälften av graderingsrutorna. I de flesta fall var det **svartpricksjuka** på de äldre bladen. Överlag var det något mindre svartpricksjuka i början av säsongen än normalt. Ända fram till mitten av juli var det mycket ovanligt att hitta svartpricksjuka på de tre översta bladen så det var en långsam utveckling. I de graderingsrutor där svartpricksjuka konstaterades blev angreppen aldrig högre än 50 % angripna blad.

I början av juni konstaterades **vetets bladfläcksjuka** för första gången på graderade blad. Det var 14 % angrepp i en graderingsruta med höstvetete i flaggbladstadiet. Bladfläcksjuka blev sedan den sjukdom som kom att dominera bland bladfläcksangreppen. Även **brunfläcksjuka** förekom i ca 20 % av graderingsrutorna. I mitten av juni, vid tidpunkten för axgång, fanns bladfläckar i 60 % av graderingsrutorna. De två fälten med kraftigast angrepp hade då 32 respektive 68 % angripna blad. Vid sista graderingstillfället, i sen mjölkmodnad, fanns bladfläckar i nästan alla graderingsrutor. Tolv av fälten hade angrepp på en tredjedel av bladen eller färre. Sex av fälten hade nära 100 % angrepp och i dem dominerade bladfläcksjuka.

Figur 9 visar att förekomsten av bladfläcksvampar länge var väldigt låg i förhållande till grödans utveckling. Medelvärdet var vid median DC 39 lägre än det varit någon gång under 2000-talet.

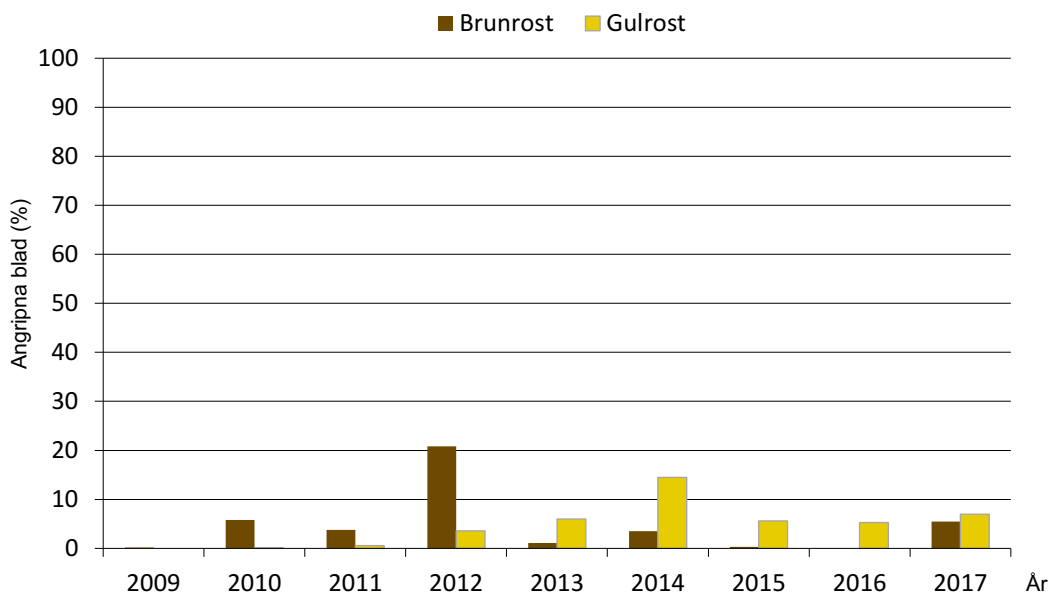
Figur 9. Angreppsutvecklingen av bladfläcksvampar i höstvetete i Stockholms, Uppsala, Västmanlands, Dalarnas och Gävleborgs län. Jämförelse med de senaste två åren samt två extremår. Sedan 2000 noterades det högsta slutangreppet 2012 och det lägsta 2011.

Rost

Fynd av **gulrost** gjordes i södra delarna av Uppsala län i början av maj. Det var i fält som var utanför graderingsverksamheten. Den första graderingsruta som drabbades var först i mitten av maj i sorten Norin. I mitten av juni hittades även gulrost i Olivin och senare i Julius och Kranich. Även ett litet fynd i sorten Reform. Angrepp utvecklades i fem graderingsrutor med sorterna Olivin, Norin och Kranich och i mitten av juli var mellan 32 och 70 % av bladen angripna. Totalt hittades gulrost i 20 % av graderingsrutorna. Medelvärdet i slutet av graderingssäsongen är i samma nivå som de senaste två åren, se figur 10.

Vi följde även sortförsök i Uppsala, Bålsta och Västerås under maj och juni. Ett försök i Hedemora undersöktes vid ett tillfälle i mitten av juni. Den enda gulrosten som hittades var små angrepp i sorterna Olivin och Norin i Hedemora.

Brunrost konstaterades i fyra graderingsrutor i början av juli, då höstvetet var i tidig mjölkmodnad. Två veckor senare var angreppet mellan 32 och 70 % i de fyra rutorna.

Figur 10. Slutangrepp (DC 75-100) av brun- och gulrost i höstvetete 2009–2017. Medeltal för Stockholms, Uppsala, Västmanlands, Dalarnas och Gävleborgs län.

Övriga sjukdomar

Symtom av **axfusarios** var sällsynt. Problem med fusariumtoxinet DON var mycket begränsade enligt provtagningen som gjordes av spannmålsbranschen.

Bladlöss

Det var endast mycket små mängder av bladlöss i graderingsrutorna.

Vetedvärgsjuka

Vetedvärgsjuka var spridd i området norr om hela Mälaren. De nordligaste fynden gjordes i Björklinge och Heby, men det var mindre vanligt där. De värst drabbade fälten var totalt infekterade och gav fläckvis ingen skörd alls. Det kunde vara stor skillnad i skada mellan olika fält i samma område.

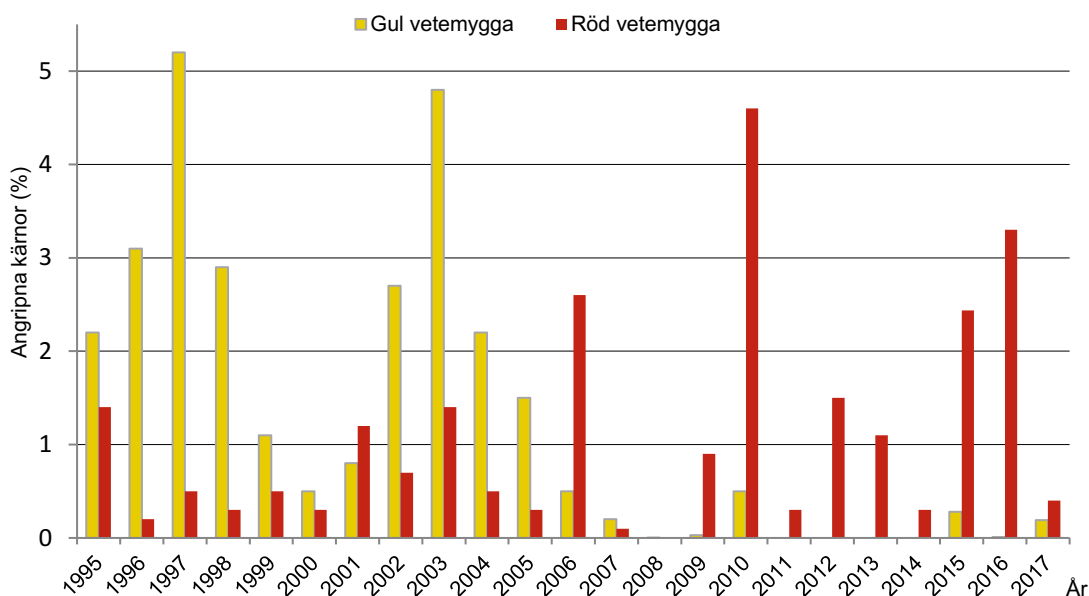
Inventering med hjälp av tio gula fångstskålar under hösten 2016 visade på geografiskt spridd förekomst av **randig dvärgstrit** i Uppsala, Västmanlands och Stockholms län. I de flesta fall fångades enstaka stritar per vecka vilket är det vanliga resultatet sedan 2010. Sista veckan i september fångades störst mängd totalt (totalt 32 stritar). SLU:s analyser visade på förekomst av virus på flera platser.

Under våren 2017 hittades stritar i ett par fält under andra veckan i maj, medan vetet i de flesta fall ännu var mottagligt för infektion. I slutet av maj hittades stritar i flera fält och grödan hade då nyligen passerat utvecklingsstadium 31. De flesta stritar var i nymfstadiet, men på två platser fanns redan vuxna. På en av platserna innehöll de testade stritarna virus.

Vetemyggor

I axproverna var skadorna av **röd vetemygga** och **gul vetemygga** mycket små vilket framgår av figur 11. Larver av den röda vetemyggan förekom i 16 % av axproverna och i de två mest angripna proven var 6,5 % av kärnorna angripna. De kom båda från Uppsala län där de högsta nivåerna brukar uppträda. Den gula vetemyggans larver noterades i 13 % av axen och som mest var 5,6 % av kärnorna angripna.

Figur 11. Andel kärnor som angripits av gul vetemygga respektive röd vetemygga i höstvetete 1995–2017 i Stockholms, Uppsala och Västmanlands län samt enstaka prover från Gävleborgs och Dalarnas län.

Övriga skadedjur

Vid begynnande axgång (DC 47) graderades förekomsten av **trips**. Det fanns i genomsnitt 0,7 trips/strå. Bekämpningströskeln 1 trips/strå uppnåddes i 20 % av graderingsrutorna. Skadorna som tripsarnas näringsug förorsakar blev relativt små och inget fält överskred skadetröskeln (ca 70 % skadade flaggbladslidor). Gradering av tripsskador på flaggbladets slida gjordes tre veckor efter axgång (DC 75). I genomsnitt hade drygt 50 % av fälten skador. Medel var 12 % skadade flaggbladslidor. Det kraftigaste angreppet var 44 %.

Under hösten 2016 fanns ovanligt mycket **fritflugor** i höstsädesfälten. I de gulskålar som fanns utplacerade fångades stora mängder på Trögden och i Bålstatrakten under första halvan av september. Skador i fält konstaterades i de trakterna och även runt Enköping. Upp till 70 % av huvudskotten kunde vara ätna av fritflugelarver. De drabbade fälten var sådda mellan 26 augusti och 2 september. I flera fält gjordes bekämpningar. Under april och början på maj 2017 fanns fortfarande fritflugelarver i många höstsädesfält, även i områden där höstskador inte konstaterats. Detta gjorde att skott fortsatte dö under våren.

Råg

Omfattning och sortfördelning

Mellan 1 maj och 10 juli graderades fem rågfält en gång per vecka.

Tabell 3. Sorter i graderingsrutorna i råg 2017 i olika län.

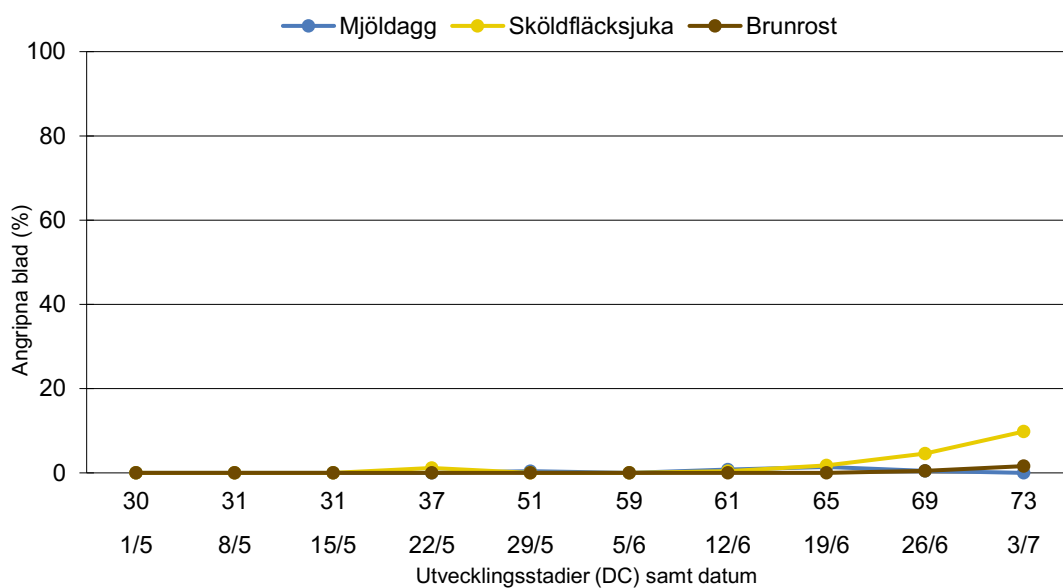
Län	Amilo	Brasetto	Performer
Stockholms län	-	-	1
Uppsala län	2	1	-
Dalarnas län	-	1	-

Utvintringssvampar

Inga större skador av utvintringssvampar rapporterades.

Stråbas- och rotsjukdomar

Underlaget av graderingar av **stråknäckare** och **rotdödare** var så få att inga generella slutsatser kan dras.

Figur 12. Skadegörarutveckling i råg 2017. Medeltal för Stockholms, Uppsala och Dalarnas län.

Mjöldagg

Sporadisk förekomst av små **mjöldaggsangrepp** konstaterades i några graderingsrutor.

Sköldfläcksjuka

Första fynden av **sköldfläcksjuka** hittades i mitten av juni men angreppen blev mindre omfattande än de senaste två åren då slutangreppet blivit runt 40 % angripna blad. I tre av graderingsrutorna fanns angrepp men det överskred aldrig 25 % angripna blad före mjölkmodnad (DC 73).

Rost

Brunrost förekom i en graderingsruta i Stockholms län från mitten av juni. Angreppsnivån var låg, som mest 10 % angripna blad.

Trips

Trips förekom i de flesta graderingsrutorna och i genomsnitt var antalet 0,6 trips per flaggbladslida vid axgång. Bekämpningströskeln 0,5–1 trips per strå tangerades i två fall. Tripsarnas näringssug orsakar skador på flaggbladslidorna som graderades under mjölkmodnad. Angreppen varierade mellan 8 och 50 % angripna bladslidor (medel 29) och skadetröskeln överskreds inte.

Rågvete

Omfattning och sortfördelning

Mellan 1 maj och 10 juli graderades fyra rågvetefält en gång per vecka. Två av dessa låg i sortförsök. Underlaget är därför för litet för att dra långtgående generella slutsatser.

Tabell 4. Sorter i graderingsrutorna i rågvete 2017 i olika län.

Län	Tulus	Empero	Sequenz
Uppsala län	1	-	1
Västmanlands län	-	1	-
Gävleborg	1	-	-

Utvintringssvampar

Inga större skador av utvintringssvampar rapporterades.

Stråbas- och rotsjukdomar

Gradering av **stråknäckare** gjordes juli i tre av fält efter utvecklingsstadium 75 (mjölkmodnad). Symtom hittades i alla tre prover. Stråknäckarindex varierade mellan 2 och 21, vilket är under skadetröskeln. Inga symtom av **rotdödare** noterades.

Mjöldagg

Ett fält drabbades av **mjöldagg** i graderingsrutan, men grödan var där lite stressad av torka och sämre jordmån. Bekämpningströskel överskreds inte. Angreppet slutade på 40 % angripna blad.

Sköldfläcksjuka

Inga angrepp av **sköldfläcksjuka** noterades i graderingsrutorna.

Bladfläckar

I tre graderingsrutor observerades bladfläckar från mitten av juni. Som mest var 60 % av bladen angripna, vilket uppnåddes under sen mjölkmodnad.

Rost

Sortförsöken i Västmanlands och Uppsala län följdes med avseende på gulrost under maj och juni. Enstaka angripna blad i sorten Trefl observerades i Uppsala län i mitten av juni. Vid slutgraderingen fanns små förekomster även i Tulus. I fältet bredvid fanns en graderingsruta i sorten Sequenz och där hittades **gulrost** i början av juli. 10 % av bladen var angripna vid sista graderingstillfället.

Trips

Trips graderades vid axgång i två graderingsrutor och det fanns 0,7 respektive 1,1 trips per flaggbladsida vilket är över bekämpningströskeln. Tripsskador graderades vid mjölkmodnad och låg trots det under skadetröskel; 32 respektive 24 % angripna flaggbladssidor.

Vetemyggor

Axprov från tre av graderingsrutorna plockades under mjölkmodnad (DC 73–77) och larver av vetemygga graderades. I ett av proven, från Uppsala län, var 4,3 % angripna av röd vetemygga, i övriga inget.

Vårvete

Omfattning och sortfördelning

Mellan 5 juni och 24 juli graderades 16 vårvetefält en gång per vecka.

Tabell 5. Sorter i graderingsrutorna i vårvete 2017 i olika län.

Län	Diskett	Quarna	Dacke	Sport	KWS Alderon
Stockholms län	-	-	-	-	-
Uppsala län	2	5	1	1	-
Västmanlands län	2	-	-	-	1
Dalarnas län	1	3	-	-	-
Gävleborgs län	-	-	-	-	-
Summa	5	8	1	1	1

Mjöldagg

I två graderingsrutor (sorten Quarna) noterades **mjöldagg** två veckor in i juni. I dessa fält, samt i ytterligare två, skedde en uppförökning fram till mitten av juli. Som mest var hälften av bladen angripna men bekämpningströskel uppnåddes inte.

Bladfläckar

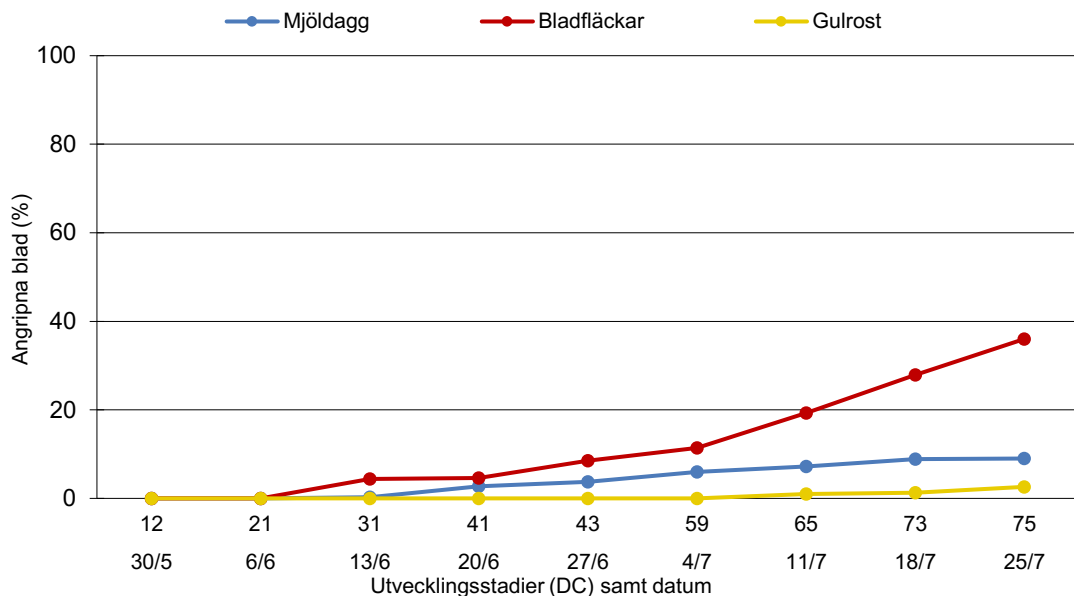
I tidig stråskjutning observerades angrepp av **vetets bladfläcksjuka** i ett par graderingsrutor. Båda fälten hade höstvete som förfrukt. I fler och fler fält upptäcktes bladfläckar och i början av juli fanns det i nästan alla graderingsrutor. Vetets bladfläcksjuka var den dominerande sjukdomen. Medelvärde vid slutgradering av bladfläckar hamnade på samma nivå som de senaste två åren, 43 %. Åren dessförinnan var medelvärde lägre.

Rost

Det första **gulrostfyndet** i graderingsrutorna gjordes inte förrän andra veckan i juli i sorten KWS Alderon som höll på att gå i ax i Västmanland. Angreppet blev aldrig större än 18 % angripna blad. Små förekomster konstaterades i mitten av juli i ytterligare två fält med sorterna Diskett och Quarna.

Övriga sjukdomar

Ett fält utanför graderingsverksamheten drabbades av ett kraftigt svartrostangrepp. Undersökningar tyder på att svartrosten har förökats sexuellt på berberis och att den kan utgöra ett hot mot vete. Fältet låg öster om Uppsala.

Figur 13. Skadegörarutveckling i vårvete 2017. Medeltal för Uppsala, Västmanlands, Dalarnas och Gävleborgs län.

Bladlöss

Inventering av ägg av **havrebladlus** på häggar visade på mycket små mängder under vintern 2016–2017. Läs mer om prognosen under avsnittet om havre.

Under graderingssäsongen noterades enstaka havrebladlöss i mitten av juli i Uppsala län.

Vetemyggor

I graderingsrutur från Uppsala och Gävleborgs län graderades **vetemyggor**. Larver förekom i hälften av axproven från Uppsala län och det var ovanligt många gula vetemyggor. I tre fall överskreds skadetröskeln som är ca 4–5 % angripna kärnor. Som mest var 10 % av kärnorna angripna. Årets angrepp var på samma nivå som de varit de senaste åren och medelvärdet landade på 2 % angripna kärnor.

Övriga skadedjur

De riskvärderingar som gjordes för **fritfluga** visade på varierande risk för angrepp. Fritflugeskador konstaterades i en tredjedel av graderingsrutorna, som mest 10 % skadade plantor. Läs vidare om prognosen för fritflugeangrepp under avsnittet om havre.

Trips förekom i hälften av fälten strax före och under axgång. Mängderna varierade mellan 0,4 och 1,6 trips per strå. Vuxna trips fångades i ett fält utanför Uppsala och bestämdes till stora sädestripsen. Skador av trips graderades under mjölkmodnaden och noterades i hälften av fälten med en variation mellan 4 och 12 % skadade strån.

Korn

Omfattning och sortfördelning

Mellan 5 juni och 24 juli graderades 37 kornfält en gång per vecka.

Tabell 6. Sorter i graderingsrutorna i vårkorn 2017 i olika län.

Län	Propino	Makof	Cafriona	Baronesse	Salome	Irina	Aukusti	Judit	Tam Tam	Planet
AB	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-
C	7	4	4	-	-	-	-	1	-	2
U	3	1	-	-	1	1	1	-	1	2
W	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
X	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Summa	14	6	6	1	2	1	1	1	1	4

Mjöldagg

Angrepp av **mjöldagg** förekom nästan inte alls i graderingsrutorna under denna säsong.

Sköldfläcksjuka

Sköldfläcksjuka förekom i några av graderingsrutorna. Angreppen utvecklades aldrig utan förblev små.

Bladfläckar

Kornets bladfläcksjuka var som vanligt den dominerande bladfläcksjukdomen 2017. Primärangrepp förekom i en fjärdedel av graderingsrutorna. Medelvärdet för angreppen var lågt (1,4 % angripna plantor). Tre fält hade 5 % angripna plantor eller över.

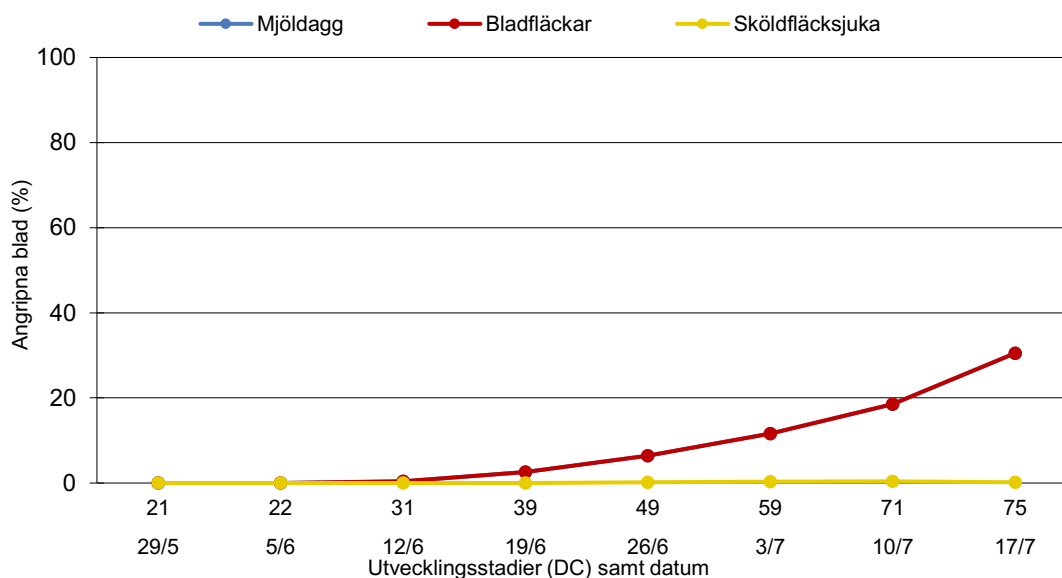
De första fläckarna på övre blad observerades i mitten av juni, under stråskjutningen, i tre av graderingsrutorna. Riktvärde för bekämpning uppnåddes i ca sex av graderingsrutorna kring midsommar. I mitten av juli fanns bladfläckar i alla graderingsrutor och angreppsnivån varierade mellan 4 och 88 % angripna blad, vilket är normalt. Årets medeltal låg strax under genomsnittet för de senaste 14 åren som är 41 % angripna blad.

Övrigt

Flygsot konstaterades i nästan hälften av graderingsfälten. I tre fält uppskattas förekomsten till 1 sotax eller mer per kvadratmeter.

Fysiologiska fläckar uppträdde i vissa fält i mitten av juni.

Figur 14. Skadegörarutveckling i vårkorn 2017. Medeltal för Stockholms, Uppsala, Västmanlands, Dalarnas och Gävleborgs län.

Bladlöss

Inventering av ägg av **havrebladlus** på häggjar gjordes under vintern 2016–2017. Förekomsten var sporadisk och antalet ägg mycket få, i genomsnitt 0,03 ägg per knopp.

Under graderingssäsongen hittades nästa inga löss alls.

Minerarflugor

Näringsstick av **minerarflugor** graderades i mitten av juni och det förekom i de flesta fält men i små mängder. Undantaget var Gävleborgs och Dalarnas län det ofta var angrepp på alla de nedre bladen. Vid axgången graderades andelen blad med minor och angreppen var inte så höga så de påverkade skörden, men var på flera håll högre än vanligt.

Tabell 7. Angrepp av mineraflugornas larver, så kallade minor i korn. Länsvisa medeltal 2006–2017. Procent angripna blad 1–3 vid DC 55–61 (t.o.m. DC 73 år 2012 och 2017)

Län	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
AB	3	0	1	2	0	0	3	1	1,2	0	0	5,3
C	0,5	3	1	6	1	5	1,6	0,2	0,9	6,4	0,5	14
U	3	14	0,2	41	3	0,5	1,3	0	6,9	9	1,3	24
W och X	19	33	10	58	19	29	25	3	0	39	2,4	28

Övriga skadeinsekter

I två graderingsrutor observerade gnag av **kornjordloppa** före bestockningen.

Havre

Omfattning och sortfördelning

Mellan 5 juni och 24 juli graderades åtta havrefält en gång per vecka.

Tabell 8. Sorter i graderingsrutorna i havre 2017 i olika län.

Län	Belinda	Kerstin	Symphony	Galant
Stockholms län	-	-	-	-
Uppsala län	1	1	-	1
Västmanlands län	-	1	-	1
Dalarnas län	-	-	1	-
Gävleborgs län	-	-	-	2
Summa	1	2	1	4

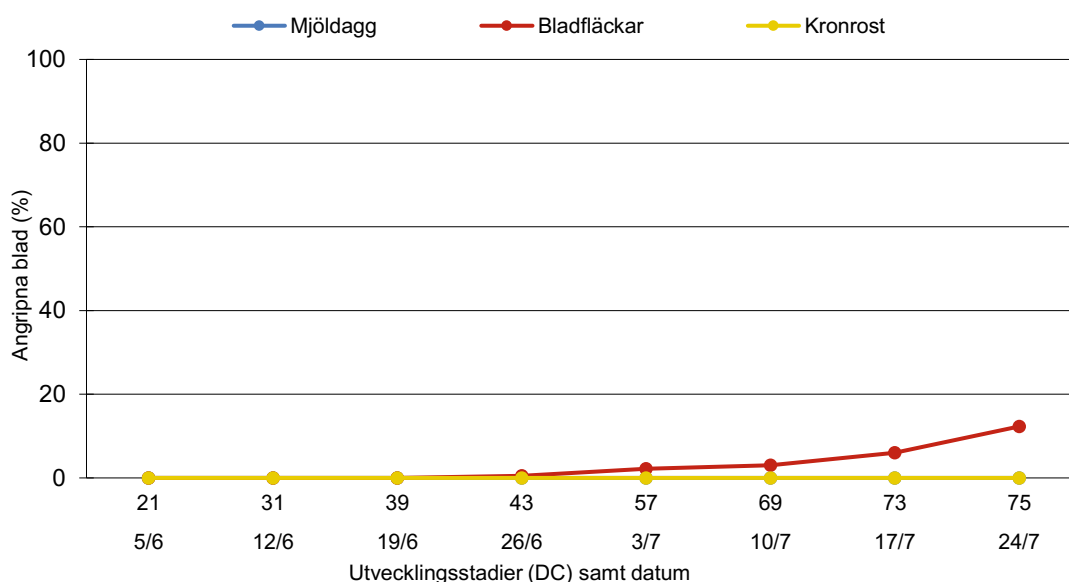
Bladfläckar

Angreppen av **havrens bladfläcksjuka** var små, vilket är normalt. Primärangrepp förekom i ungefär två av graderingsrutorna. Sekundära angrepp av bladfläcksjuka förekom i de flesta av graderingsfälten i slutet av säsongen men på låga nivåer. Medelvärdet var då drygt 15 % angripna blad och den högsta noteringen var 28 %.

Lite **bladbakterios** noterades i ett fält i mitten av juli.

Rost

Ett fynd av kronrost gjordes i mitten av juli på en gård i Uppsala län där kronrost brukar förekomma. Grödan var i mjölkmodnad (DC 75) och angreppet var svagt.

Figur 15. Skadegörarutveckling i havre 2017. Medeltal för Uppsala, Västmanlands, Dalarna och Gävleborgs län.

Fusarium

Inga observationer av **fusarios** rapporterades in. Problem med fusariumtoxinet DON var mycket begränsat enligt provtagningen som gjordes av spannmålsbranschen.

Övriga sjukdomar

Ingen **flygsot** observerades i graderingsrutorna. Inte heller någon **mjöldagg**.

Bladlöss

Inventering av ägg av **havrebladlus** på häggar gjordes under vintern 2016–2017. Förekomsten var sporadisk och antalet ägg mycket få, i genomsnitt 0,03 ägg per knopp.

Under graderingssäsongen hittades nästa inga löss alls.

Fritfluga

Mängden övervintrande **fritflugor** bedömdes som stor eftersom det var så mycket fritfluga i höstas.

Fritflugornas svärmning har sin topp vid 90 daggrader vilket i år inföll 22–24 maj i regionen förutom i Gävleborgs och Dalarnas län där det inföll några dagar senare. De riskvärderingar som gjordes visade på låg till medelstor risk.

Fritflugor noterades i skålfångster från mitten av maj men i mindre mängder än befarat. Fritflugeskador konstaterades i några graderingsrutor men angreppen var oftast små. Medel blev knappt tre procent angripna plantor. Ett fält i Uppsala län som hade ojämn uppkomst hade fläckvis ganska stora angrepp.

Minerarfluga

Näringsstick av **minerarflugor** graderades i början av juni (början på stråskjutningen) och förekomsten var stor i Gävleborgs och Dalarnas län men liten för övrigt. Vid axgången graderades andelen blad med minor och det förekom i alla fält. Variationerna mellan län och år framgår av tabell 9.

Tabell 9. Angrepp av mineraflugornas larver, så kallade minor i havre. Länsvisa medeltal 2007–2017. Procent angripna blad 1–3 vid DC 55–61 (t.o.m. DC 73 år 2012)

Län	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
AB	2	0	-	0	6	1	0	0	0	0	-
C	3	3	29	3	0	0,6	1	0	7	1	16
U	7	2	76	3	2	1	0,3	0,8	32	0	50
W och X	46	16	55	0	58	44	6	0	71	1	77

Höstoljeväxter

Omfattning och sortfördelning

Mellan 5 maj och 5 juni graderades 18 höstrapsfält en gång per vecka.

Tabell 10. Sorter i graderingsrutorna i höstoljeväxter 2017 i olika län.

Län	Avatar	PR44D06	Carlo	Okänd	Exstorm	Compass	Explicit
Stockholms	-	1	-	-	-	-	1
Uppsala	6	2	1	2	-	1	-
Dalarna	-	-	-	-	1	-	-
Västmanland	3	-	-	-	-	-	-
Summa	9	3	1	2	1	1	1

Bomullsmögel

Angreppen av **bomullsmögel** varierade mycket mellan olika fält. Sklerotiedepåer lades ut på fyra platser i Stockholms och Uppsala län. Inga apothecier observerades före eller under blomning. Angrepp av bomullsmögel graderades i augusti i graderingsrutorna samt i ett fält utanför graderingsverksamheten i Uppsala län. I knappt hälften av fälten uppträdde symtom. Som mest hade ett fält i Stockholms län angrepp på 70 % av plantorna. Medel var 13 %.

Klumprotsjuka

Klumprotsjuka graderades i månadsskiftet april–maj i totalt 12 fält. Ett av fälten hade kraftiga angrepp och fläckvis hade många av plantorna dött. Klumprotsjuka hade inte varit ett känt problem på gården, som låg i norra Upplands län.

Svartfläcksjuka

Svartfläcksjuka noterades i nästan alla fält men angreppen var mycket små.

Rapsbaggar

Rapsbaggar fanns i de flesta graderingsrutor i början av maj, i tidigt knoppstadium. Under andra halvan av maj observerades de allmänt utom i de nordligaste fälten. Som mest noterades tre rapsbaggar per planta. Bekämpningströskeln överskreds inte.

Övriga skadedjur

Larver av **blygrå rapsvivel** förekom i enstaka fall i stort antal i stjälkarna under våren. En del **fyrkantad rapsvivel** förekom sannolikt också i stjälkarna något senare på säsongen. Med hjälp av gulskålar följdes förekomsten av flygande rapsvivel och den var över lag liten. I ett fält noterades dock många fyrkantade rapsvivel under andra halvan av maj.

Skidgallmygga var inget problem i år.

Våroljeväxter

Omfattning och sortfördelning

Mellan 12 juni och 26 juni graderades åtta vårrapsfält och ett vårrybsfält en gång per vecka.

Tabell 11. Sorter i graderingsrutorna i våroljeväxter 2017 i olika län.

Län	Vårraps					Vårrybs
	Larissa	Majong	Mirakel	Mosaik	Makro	Cordelia
Stockholms	-	-	-	-	1	-
Uppsala	1	-	-	1	1	-
Västmanlands	1	1	1	-	-	-
Dalarnas	-	-	-	-	-	1
Gävleborgs	-	-	-	1	-	-
Summa	2	1	1	2	2	1

Bomullsmögel

Riskvärderingarna pekade på liten risk för **bomullsmögel** och angreppen blev små. Apothecier grodde i början av juli i en av totalt 16 sklerotiedepåer som grävts ner, fyra per fält. Angrepp av bomullsmögel på huvudstjälken graderades i augusti i graderingsrutorna (utom i Gävleborgs län). Symtom hittades endast i ett av graderingsfälten. Under september kollades ytterligare två sent skördade fält i norra Uppsala län, utanför graderingsverksamheten, och där var det lätt att hitta bomullsmögel.

Klumprotsjuka

I två av graderingsfälten fanns angrepp av **klumprotsjuka**, varav det ena mycket kraftigt. Smitta har konstaterats på andra fält på samma gårdar tidigare år.

Rapsbaggar

Ett par veckor in i juni var **rapsbaggar** allmänt förekommande, men mängderna var oftast små. Som mest fanns 3,2 rapsbaggar per planta i ett fält i Stockholms län under medelsent knoppstadium (DC 52) vilket är över bekämpningströskeln.

Övriga skadedjur

Skadorna av **jordloppor** var mycket varierande. Två av graderingsrutorna som hade ganska sen uppkomst blev kraftigt angripna, övriga klarade sig bra.

Det kom inga rapporter om **kålmalsskador** i år.

Kålflugelarvskador räknades på rötter i augusti. Det hittades gnag i några fält med som met 17 % angrepp. Plantorna verkade inte påverkade.

Från mitten av juli observerades **kålbladlus** i många fält. Framför allt från Västmanland och sydöstra Uppsala län kom rapporter om stora mängder, på alla plantor. Senare på säsongen kunde man notera att många av lössen blev parasiterade.

Ärter

Omfattning och sortfördelning

Mellan 22 maj och 10 juli graderades 14 ärtfält en gång per vecka.

Tabell 12. Sorter i graderingsrutorna i ärter 2017 i olika län.

Län	Ingrid	Clara	Onyx	Eso
Stockholms	1	1	-	1
Uppsala	7	-	1	1
Västmanland	1	1	-	-
Summa	9	2	1	2

Sjukdomar

Ärtbladmögel hittades i tre graderingsrutor strax före midsommar. Senare konstaterades sjukdomen i ytterligare fyra fält. Den angripna bladytan var på alla platser väldigt liten, men i fyra av graderingsrutorna fanns angrepp på alla plantor. Ärtbladmögel graderades även i baljprov som togs in från tio av fälten. I alla prov fanns enstaka baljor med myceltillväxt. Som mest var 13 % av baljorna angripna.

Ärtfläcksjuka noterades i ett fält i små mängder vid sista graderingstillfället. Vid undersökningen av baljorna fanns ärtfläcksjuka i 70 % av proven. Angreppsgraden var dock låg och som mest hade 3 % av baljorna angrepp.

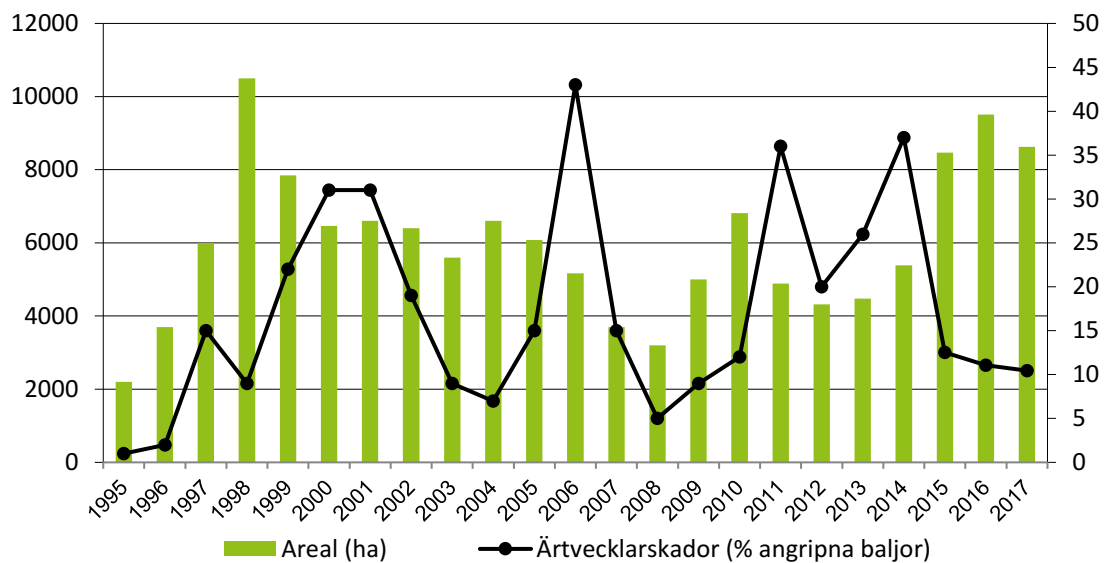
Bomullsmögel konstaterades inte i några av graderingsfälten men den myceltillväxt som graderades i baljproverna kan ha orsakats av bomullsmögel, men det är svårt att skilja från ärtbladmögel.

Löss

Mängden **ärtbladlöss** var större än den varit på många år. Första lössen upptäcktes två veckor in i juni, före ärternas knoppsättning. Redan veckan efter förekom löss i hälften av fälten. Mängderna var små, men fynden gjordes i alla tre län. Efter midsommar, i tidig blomning, varierade antalet från 0,2 till 12,5 löss per toppskott. I början av juli fanns löss i alla graderingsrutor och på fem platser överskreds bekämpningströskeln. Flest löss fanns i Stockholms län, vilket var samma område som drabbades av de senaste större angreppen 2015.

Ärtvecklare

Ärtvecklarens skador i baljprover undersöktes i Stockholms och Uppsala län samt ett fält utanför graderingsverksamheten i Dalarna. Ärtvecklarskador förekom i alla prover. Larvättna ärter fanns i 10,5 % av baljorna i medeltal. Figur 17 visar hur medelvärdet förhåller sig till tidigare års. Den högsta noteringen var 38 % angripna baljor vilket fanns i provet från Dalarna. Det är första gången Växtskyddscentralen konstaterar ärtvecklare i det länet, men provtagningen har inte varit så omfattande. I övriga två län var högsta noteringen 24 % angripna baljor, vilket är relativt lågt.

Figur 16. Ärtvecklarskador 1995–2017. Andel angripna baljor i medeltal för Stockholms och Uppsala län.

Övriga skadedjur

Som vanligt förekom gnagskador av **ärtvivel** i de flesta fält, men det var mycket svaga angrepp.

Åkerböna

Omfattning och sortfördelning

Mellan 22 maj och 10 juli graderades fem åkerbönfält en gång per vecka.

Tabell 13. Sorter i graderingsrutorna i åkerböna 2017 i olika län.

Län	Boxer	Paloma	Arla	Fuego
Uppsala	1	-	1	2
Västmanland	-	1	-	-

Chokladfläcksjuka

Inga angrepp av **chokladfläcksjuka** noterades i graderingsrutorna under graderingssäsongen.

Övriga sjukdomar

I ett fält fanns både **bönbladsmögel** och **bönfläcksjuka** redan från slutet av juni. I slutet av graderingssäsongen var en tredjedel av plantorna angripna.

Under tiden graderingar genomfördes hittades ingen **bönrost** men senare var det allmänt förekommande, dock i något mindre omfattning än förra året.

Löss

Inga **löss** hittades i graderingsrutorna.

Övriga skadedjur

Ärtvivel förekom i de flesta fält i början av säsongen men gnagskadorna på plantorna var inte allvarliga.

Inga **bönsmyg** upptäcktes i fält under sommaren, men däremot observerades ägg på baljor i början av juli. Skador av bönsmyg graderades på bönor från färska baljor från alla graderingsrutor samt från två fält i Västmanland utanför graderingsverksamheten. Skador hittades i alla prover och är något mer omfattande än förra året då undersökningen gjordes för första gången. Angreppen varierade mellan 0,5 och 20,5 % angripna bönor. Som mest fanns angripna bönor i 37 % av baljorna i ett prov. Det fanns en skillnad mellan angreppen på olika baljnivåer i fälten. I ett tidigt sått fält förekom kraftigast angrepp på nedre baljnivåer (55 % av baljorna). I ett fält söder om Uppsala var angreppen ganska väl fördelade mellan baljnivåerna, medan ett fält norr om Uppsala hade oskadade baljor på översta nivå men 27 % baljor med angrepp på mitten av plantorna. I Västmanland tycktes bönsmygen utvecklats till skalbagge tidigare än i Uppsala län, i slutet av augusti. I flertalet prover fanns dock bönsmygen i alla dess olika utvecklingsstadier i bönorna.

I ett fält observerades **ärtvecklare** på enstaka bönor.

Norrlandslänen

Omfattning av graderingsverksamheten i Norrlandslänen

Graderingar av sjukdomar och skadeinsekter gjordes i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län. De som utförde graderingarna var lantbrukare samt rådgivare från Länsstyrelserna och Hushållningssällskapet samt en lärare från Forslundagymnasiet. Graderingarna pågick från 12 juni till och med 31 juli.

Tabell 14. Antalet graderingsrutor per gröda och län 2017.

Län	Korn	Havre	Rågvete	Vårrybs
Norrbotten (BD)	4	1	-	1
Västerbotten (AC)	4	2	-	2
Jämtland (Z)	7	-	-	-
Västernorrland (Y)	3	-	1	-
Summa	18	3	1	3

Väder och grödornas utveckling i Norrlandslänen

Våren var torr och kall och tjälen var långvarig. I Jämtland och södra Västernorrland var såtidpunkterna ganska normala men vårbruket var ett par veckor sent i norra Västernorrland, Västerbotten och Norrbotten. I mitten av juni kom det värme och nederbörd och mycket av grödorna såg fina ut.

De tidigast sådda kornfälten som var med i graderingsverksamheten var några i Jämtlands län som såddes från andra veckan i maj. Övriga såddes i slutet av maj eller början av juni.

Sommaren var ganska kall och solfattig på många håll. Det saknades nederbörd före midsommar men sedan kom det rikligt under resten av sommaren och hösten. Kornets utveckling var långsam under graderingssäsongen och mognaden dröjde onormalt länge på grund av det ogynnsamma vädret. Havren gick i ax i slutet av juli.

Skörden blev utdragen på grund av regn. Många fick problem med bärrighet och axgroning. Värst var det i Norrbottens och Västerbottens län där runt 50 % av spannmålsarealen förblev otröskad. Den otröskade arealen i Västernorrlands län var ca 20 % och i Jämtlands län inte särskilt stor. Men mycket hade tagits in med höga vattenhalter. Skördarna som trots allt bärgades var stora på många håll.

Korn

Den dominerande förfrukten i de kornfält som graderades var korn. Sex av fälten hade vall/träda/gröngödsling som förfrukt. Två fält med havre respektive vårrybs som förfrukt graderades också.

Mjåla var den vanligaste jordarten, därefter lättlera och sand–mo.

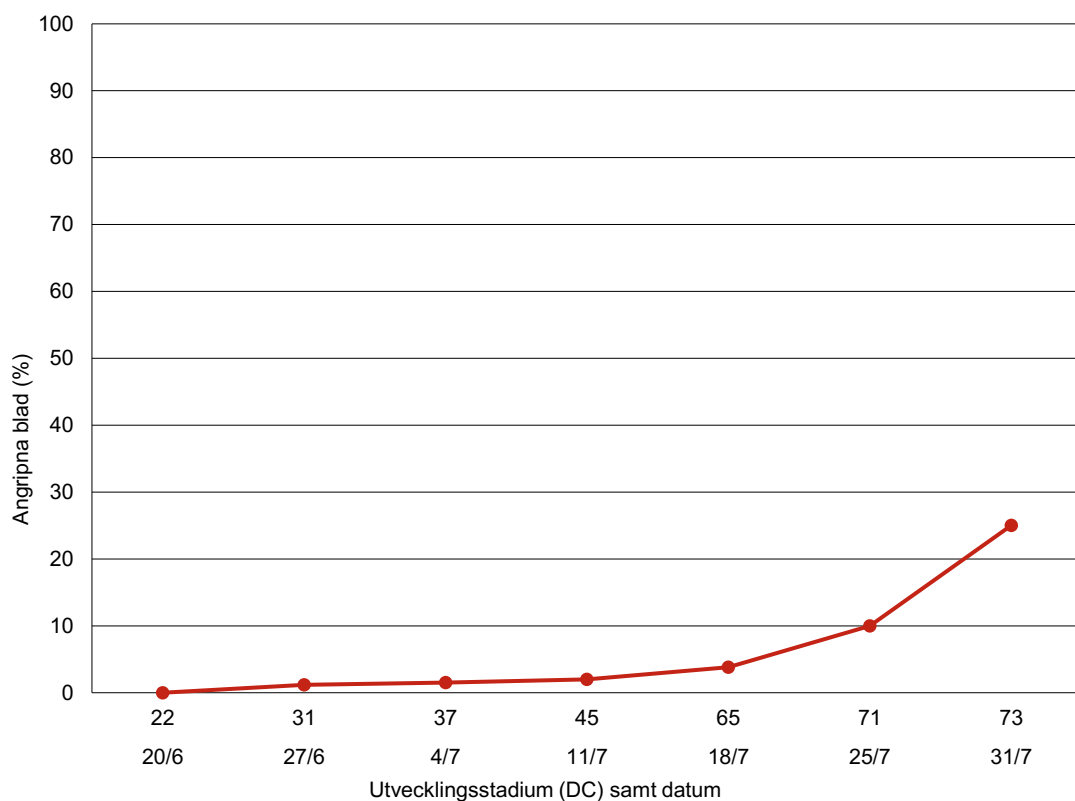
Tabell 15. Sorter i graderingsfälten i de fyra länen.

Län	Kannas	Vilde	Judit	Severi	Tamtam	Vilgott	Dragoon
Norrbotten	1	2	-	-	1	-	-
Västerbotten	-	-	-	3	-	1	-
Jämtland	2	-	4	1	-	-	-
Västernorrland	-	1	1	-	-	-	1

Bladfläckar följdes under hela säsongen i graderingsrutorna. Det var varierande förekomster med högst angrepp i fält med korn som förfrukt. Primärangrepp av **kornets bladfläcksjuka** noterades i två av graderingsrutorna. I slutet av säsongen kunde kornets bladfläcksjuka hittas i de flesta graderingsrutorna. I slutet av juni syntes de första symtomen på de övre bladen. På två platser var angreppen starka – 70 respektive 90 % angripna blad. I tabell 17 visas utvecklingen av bladfläckar med hjälp av veckovisa genomsnitt av graderingsresultaten för alla län. Jämföra med ett flerårsmedelvärde (15 % angripna blad i DC 57–71) så ligger årets kurva ganska lågt.

Sköldfläcksjuka förekom i ungefär hälften av fälten men angreppsnivån var lägre än för bladfläcksjukan. Som mest var en tredjedel av bladen angripna. De första angreppen noterades under stråskjutningsfasen i fält med korn som förfrukt.

Fysiologiska fläckar av olika slag noterades i flera graderingsrutorna. **Flygsot** observerades i en graderingsruta.

Figur 17. Utveckling av bladfläckar i korn i graderingsrutorna. Medeltal för Västerbottens, Norrbottens, Jämtlands och Västernorrlands län.

Minerarflugan förekom allmänt. I en del av graderingsrutorna hade enstaka blad näringsstick före stråskjutning och från enstaka fält i Västerbotten och Västernorrland rapporteras om näringsstick på alla blad. I slutet av säsongen fanns minerarflugans minor på i genomsnitt 25 %

av bladen och som mest ungefär hälften. Det var inte så kraftiga angrepp att det påverkade skörden.

Det var mycket få **löss** i fält under graderingssäsongen. Det överensstämde med den inventering av havrebladlusens ägg på hägggar som gjordes under vintern 2016/2017 då endast enstaka ägg påträffades. Det var också väntat då ett bladlusrikt år brukar följas av ett med små förekomster.

Havre

Två havrefält i Västerbottens och ett i Norrbottens län graderades. Två var sorten Cilla och en var sorten. Förfrukter var havre eller korn.

De graderade fälten drabbades inte av några allvarliga växtskyddsproblem. Sporadiska fynd av **bladlöss, bladfläckar, mjöldagg, rost** och **flygsot** gjordes.

Stick av **minerarflugor** förekom i alla graderingsrutor och i Västerbotten på flertalet blad under tidig bestockning. Skadorna blev dock försumbara.

Fritflugeskador var heller inget problem i graderingsrutorna. I ett vårvete i Norrbotten utanför graderingsverksamheten konstaterades dock skador av fritfluga.

Vårrybs

Två fält i Västerbotten och ett fält i Norrbotten var med i graderingsverksamheten och alla var sorten Cordelia.

I mitten av juni gjordes första graderingen av **jordloppa**. Rybsen hade då ett eller några örtblad utvecklade. Varken antalet skadade plantor eller omfattningen av jordloppornas gnag var alarmerande. I början av juli då rybsen började uppnå knoppstadium observerades de första **rapsbaggarna**. Som mest noterades två rapsbaggar per planta i Västerbottens län i sent knoppstadium.

**Jordbruks
verket**

551 82 Jönköping

Tfn 036-15 50 00 (vx)

E-post: jordbruksverket@jordbruksverket.se

www.jordbruksverket.se

ISSN 1102-8025
JO17:8

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden